

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 1)

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาที่เหมาะสมจะทำให้ “คน” สามารถใช้ชีวิตกลมกลืนกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของท้องถิ่นที่ตนอยู่ นอกจากนั้นการศึกษาต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์ การศึกษายังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้คน คิด ใคร่ครวญ เลือกรับ และปรับตัว ให้เข้ากับเหตุการณ์และสิ่งใหม่ ๆ ที่เข้าสู่ชีวิตตลอดเวลา การจัดการศึกษาต้องเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้คนไทยสามารถดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีความรู้ความสามารถและทักษะในการแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรมและศักดิ์ศรี พัฒนาตนเองและมีบทบาทร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2537, หน้า 3) ปัจจัยหนึ่งส่งผลให้การศึกษาที่มีคุณภาพ คือ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการอันหลากหลายของท้องถิ่น ผู้เรียนจะเกิดความรักและความภูมิใจกับท้องถิ่นของตนเองและสามารถไปช่วยพัฒนาท้องถิ่นของตนให้มีความก้าวหน้าในทุกด้าน นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น การประกอบอาชีพในท้องถิ่น การเรียนรู้และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายไปจากสังคมไทย (นิคม ชมภูหลง, 2545, หน้า 13)

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาสถาปัตยกรรมและของประเทศไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศไทย มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภท

ต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549 กำหนดให้มีการปรับปรุงการจัดหลักสูตรให้หลากหลาย ยืดหยุ่น สามารถปรับให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมการรวมตัวของชุมชนและประชาสังคม อาศัยกลุ่มแกนวิทยากร กระบวนการจากทุกภาคส่วนให้คนในชุมชนได้รับการศึกษาพื้นฐานที่สอดคล้องกับศักยภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม แผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายสำคัญส่วนหนึ่ง คือ การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรูปแบบที่หลากหลายตลอดจนการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเหมาะสมกับแต่ละสถานศึกษาโดยใช้ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานประกอบการหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้วย

การที่จะจัดการศึกษาให้บรรลุตามหลักการที่วางไว้ได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาในประเทศใดก็ตามจะไม่สำเร็จลุล่วงตามที่กำหนดถ้าไม่มีหลักสูตรเป็นโครงสร้างและแนวทางในการให้การศึกษา (ศรีนทิพย์ ภู่อาลี, 2542, หน้า 21) หลักสูตรคือ เอกสารทางวิชาการ หรือมวลประสบการณ์ที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน คล้ายรัฐธรรมนูญที่ใช้เป็นแม่บทในการออกกฎหมายอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนยึดเป็นแนวปฏิบัติ (นุรักษ์ ศิริมหาสาร, 2538, หน้า 15) หลักสูตรที่ดีจะต้องเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ ดังเช่น วิทยากรศิริ. (2524, หน้า 22) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า “เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการค้นพบความรู้ใหม่อยู่เสมอ ในขณะที่เดียวกันความรู้เก่า ๆ บางอย่างก็ได้รับการพิสูจน์ว่าผิดหรือไม่เหมาะสม จึงเป็นการยากที่นักวิชาการแต่ละสาขาจะรอบรู้ทุกอย่าง เมื่อมีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากและรวดเร็วเช่นนี้ก็ย่อมจะมีการคัดเลือกความรู้ที่จะให้เด็กเรียนในโรงเรียน ความรู้ใหม่จึงมีบทบาทเข้ามาแทนความรู้เก่า เพื่อให้นักเรียนได้เตรียมตัวรับความเปลี่ยนแปลงใหม่ของสังคม” จากข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังเกตสังฆมณฑลจันทบุรี ปรากฏว่ายังไม่มีข้อมูลชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการปรับเปลี่ยนหลักสูตรอย่างรวดเร็ว ทำให้ครูอาจารย์มีเวลาในการเตรียมตัวน้อย ประกอบกับมีภาระงานสอนมาก ทำให้เกิดอุปสรรคในการจัดทำหลักสูตร

ท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาให้ทราบองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์แห่งแนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการด้านการพัฒนาหลักสูตรที่กล่าวว่า มุ่งส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดแผนการเรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการโดยชุมชน มีส่วนร่วม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า ๗)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น และใช้แนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการส่งเสริมการทำงานสำหรับผู้เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนคาทอลิกประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

คำถามของการวิจัย

1. ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีปัญหาอยู่ในระดับใด
2. โรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแตกต่างกันหรือไม่
3. ผู้เชี่ยวชาญ มีแนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี อย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

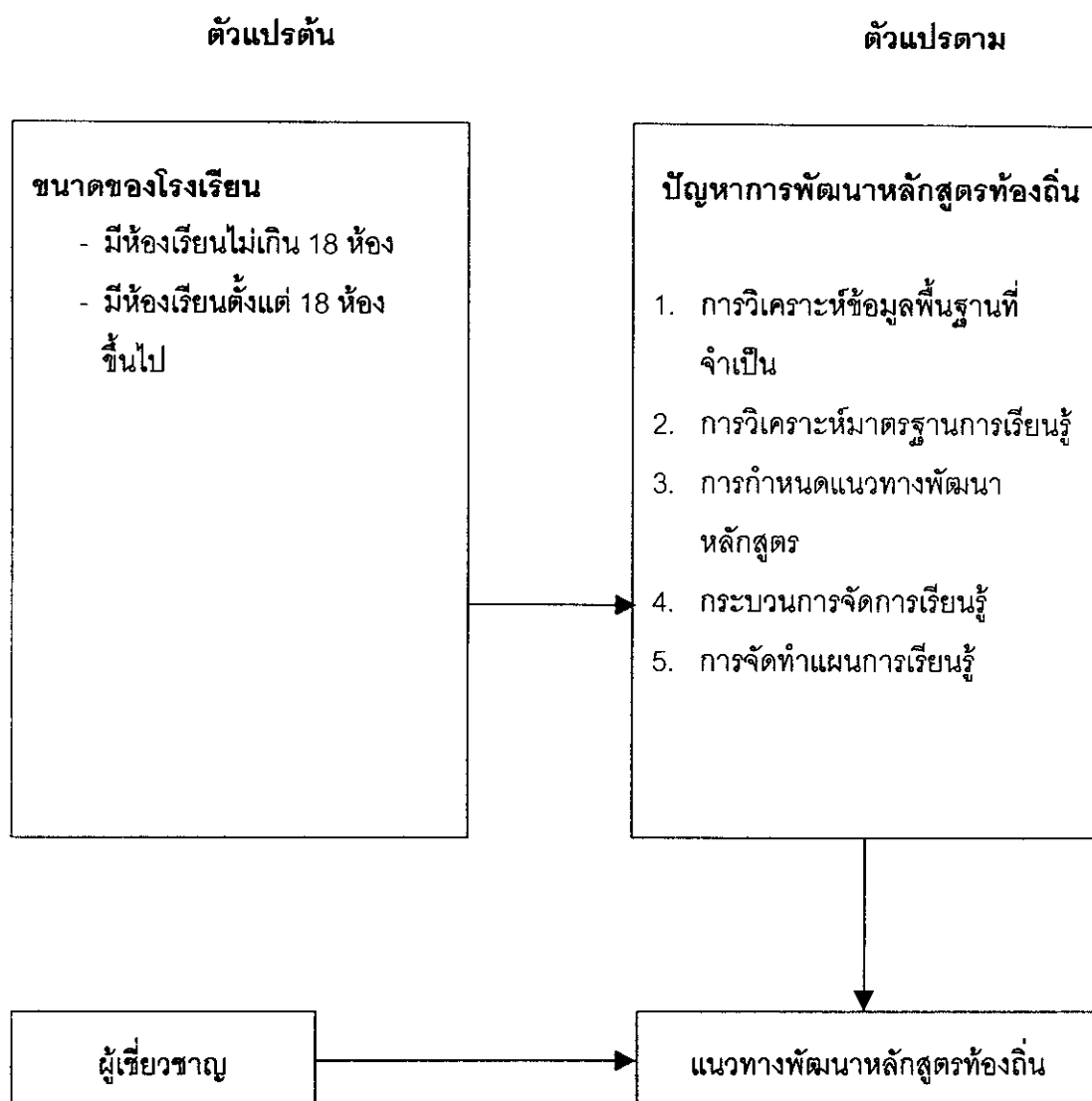
โรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ที่มีขนาดต่างกัน
มีปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแตกต่างกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน
คาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปีการศึกษา 2547 โดยใช้กรอบความคิด
ตามขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มี 5 ขั้นตอน (กรมวิชาการ, 2543, หน้า 4) ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น
2. การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้
3. การกำหนดแนวทางพัฒนาหลักสูตร
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้
5. การจัดทำแผนการเรียนรู้

โดยผู้วิจัยกำหนดว่า ปัญหานี้น่าจะแปรเปลี่ยนไปตามขนาดของโรงเรียน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางในการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาระดับสูงขึ้นไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการทำวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปีการศึกษา 2547 โดยใช้กรอบแนวคิดตามขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของแนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มี 5 ขั้นตอน (กรมวิชาการ, 2543, หน้า 4) ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น

1.2 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้

1.3 การกำหนดแนวทางพัฒนาหลักสูตร

1.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้

1.5 การจัดทำแผนการเรียนรู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ปีการศึกษา 2547 จำนวน 110 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 86 คน

2.3 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยนี้ จำนวน 7 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ ขนาดของโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

3.1.1 มีห้องเรียนไม่เกิน 18 ห้องเรียน

3.1.2 มีห้องเรียนตั้งแต่ 18 ห้องเรียนขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม คือ ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มี 5 ขั้นตอน (กรมวิชาการ, 2543, หน้า 4) ดังนี้

3.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น

3.2.2 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้

3.2.3 การกำหนดแนวทางพัฒนาหลักสูตร

3.2.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้

3.2.5 การจัดทำแผนการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุให้การดำเนินงานของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษาสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น หมายถึง การนำข้อมูลความต้องการของท้องถิ่นในด้านอาชีพ สาธารณูปโภค สาธารณสุข เศรษฐกิจ ประชากร การศึกษา สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม มาวิเคราะห์ถึงแนวโน้มในการพัฒนา แนวทางในการพัฒนา ผลกระทบที่มีต่อการจัดการศึกษา ศักยภาพของโรงเรียน ความต้องการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง นักเรียน ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่นก่อนจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสม

1.2 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ หมายถึง การนำหลักสูตรมาวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นและสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การกำหนดสาระการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับสาระการเรียนรู้ การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้/เวลาเรียน และการทำแผนการจัดการเรียนรู้

1.3 การกำหนดแนวทางพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับหลักสูตรแกนกลาง โดยนำรายละเอียดสาระการเรียนรู้แกนกลางใช้เป็นแนวในการเทียบเคียง ตรวจสอบ หรือปรับใช้ โดยจัดดำเนินการในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม ปรับหรือเพิ่มรายละเอียดของเนื้อหา จัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่ ปรับปรุงและ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม จัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม และสภาพของผู้เรียน

1.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการและวิธีการที่หลากหลายตอบสนองต่อการพัฒนาด้านร่างกาย และสติปัญญาของผู้เรียน โดยเน้นจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยคำนึงถึงผู้เรียนสำคัญที่สุด

1.5 การจัดทำแผนการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แผนการสอนประกอบด้วย ส่วนสำคัญ ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการ ประเมินผลแห่งการเรียนรู้ และหมายเหตุ

2. แนวทางพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง แนวดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูล พื้นฐาน การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ การกำหนดแนวทางพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการ การเรียนรู้ และการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสภาพโรงเรียน สังกัด สังฆมณฑลจันทบุรี

3. ครูโรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา หมายถึง ครูที่สอนในโรงเรียนคาทอลิก ในระดับประถมศึกษาเฉพาะครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

4. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง กำหนดขนาดโรงเรียนตามจำนวนห้องเรียนของ โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ในปีการศึกษา 2547 แบ่งเป็น 2 ขนาด ได้แก่

4.1 ขนาดกลาง มีจำนวนห้องเรียนไม่เกิน 18 ห้อง

4.2 ขนาดใหญ่ มีจำนวนห้องเรียนตั้งแต่ 18 ห้องขึ้นไป

5. สังฆมณฑลจันทบุรี หมายถึง เขตการปกครองที่ถูกกำหนดขึ้น โดยฝ่ายคริสต์ศาสนา นิกายโรมันคาทอลิกในประเทศไทย สังฆมณฑลจันทบุรี แบ่งเขตการปกครองครอบคลุม 8 จังหวัด ในภาคตะวันออก คือ ตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา (ยกเว้นฝั่งขวาของแม่น้ำ บางปะกง) นครนายก (ยกเว้นอำเภอบ้านนา) และสระแก้ว

6. โรงเรียนคาทอลิกระดับประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนเอกชนฝ่ายศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

7. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ระดับสูงที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี